

IMCO LANTING BEELD IMCO LANTING, AP

De dino wereldwijd

Volgend jaar komt er een tyrannosaurus rex naar Nederland. Deze weken trekken we door het gebied waar hij werd gevonden. De laatste aflevering.

Het midwesten van de Verenigde Staten is uitgestrekt en dunbevolkt. Buiten de immense landerijen groeien er sterk geurende saliestruiken en veenreukgras. In droge, geërodeerde sedimentlagen – formaties – worden jaarlijks duizenden dinosaurusskeletten opgegraven, waardoor deze streek hoog op de lijst van rijkste vindplaatsen ter wereld staat. Daar zitten ook wereldrecordhouders bij.

De meest complete triceratops-schedel. De dinosaurus met de kop als een tank met puntige hoorns is een van de meest opgegraven grote dino's in de formaties van Noord-Amerika. De schedel van Kelsey, gevonden in 1997 in Wyoming, is daarvan het meest compleet. Meer dan vijftig procent van het skelet bleek intact. Ze is een van de pronkstukken van het Black Hills Instituut in Zuid-Dakota.

Het grootste dinosaurusskelet. De T. Rex mag dan de engste zijn, maar de sauropoda waren de allergróóste dinosaurussen ooit. Ze konden tientallen meters lang worden, wat vooral te danken was aan de staart en nek. De absolute kampioen is de 41,7 meter (!) lange seismosaurus, waarvan een replica in het museumje in Bynum staat opgesteld. Sauropoda waren planteneters die zich, anders dan de op z'n achterpoten lopende T. Rex, op vier poten voortbewogen.

Eerste babydinosaurus van Noord-Amerika. Daar waar de Rocky Mountains overgaan in de prairie, vonden plaatselijke bewoners in 1978 een groot dinosaurusnest, compleet met eieren én jonkies. Dat laatste was nog niet eerder

gebeurd en de vindplek, vlak bij het dorpje Choteau, werd al rap omgedoopt tot Egg Mountain, ofwel Eiberg. De fossiele resten bleken bovendien van een nog onbekende, plantenetende dinosaurus. De nesten van deze maiasaura waren bijna twee meter in doorsnee. De 'kuikens' van nog geen dertig centimeter konden uitgroeien tot joekels van ongeveer negen meter groot. Ook de troodon, met nog geen meter een veel kleinere dino, broedde rond de Eiberg. Alle babydino's van de Eiberg liggen in het museum van Bynum.

De best bewaarde dinosaurummumie. Dinosaurummummies zijn zeldzaam (er zijn er maar vijf), en Leonardo is daarvan de mooiste. Negentig procent van zijn lichaam bevindt zich in perfect gemummificeerde staat, inclusief huid, schubben, spieren en voetkussens. Zelfs zijn laatste maaltijd kon in zijn maag worden herkend. Het zachte weefsel is in de loop der tijd verteerd en vervangen door mineralen. Wat overbleef is het fossiel van een mummie. In het museum van het plaatsje Malta, vlak bij de vindplek, staat een replica van Leonardo. Het origineel is in bruikleen gegeven aan een museum in Indiana.

► Voor plattegrond en info: <http://mtdinotrail.org> en www.rockymtnintl.com

Een tyrannosaurus, in 2013 onthuld in het Utah Museum of Natural History in Salt Lake City. De overblijfselen van deze dinosaurus waren vier jaar daarvoor ontdekt.

Dinobeeld in het prairielandschap van Montana, Bynum.

Op deze plek in Montana werden enorme dinosaurusnesten gevonden.

Dinovindplaatsen rond de wereld

DINOSAUR PROVINCIAL PARK, ALBERTA, CANADA.

Ga in Montana de grens over naar Canada en je bevindt je al snel in het streek waar de meeste dinosaurussen ter wereld worden gevonden.

Een daarvan is zelfs genoemd naar de provincie: de vleesetende albertosaurus. Sinds de vondst van de eerste schedel, in 1884, zijn er hoofdzakelijk losse botten gevonden van het beest. Volgens berekeningen werden ze bijna negen meter lang en wogen 2500 kilo.

DINOSAUR NATIONAL MONUMENT, UTAH, VS

In Utah zijn veel vondsten gedaan van plantenetende dino's, zoals de apatosaurus en barosaurus, en de vleesetende allosaurus. De namen betekenen respectievelijk bedrieglijke, zware en andere hagedis. Nog zuidelijker, in Dinosaur Valley State Park zijn pootafdrukken van planten- en vleesetende dino's door elkaar te vinden.

PLAZA HUINCUL, ARGENTINIË.

Hier zijn een aantal van de allergrootste ooit opgegraven, de argentinosaurus, gigantosaurus en mapusaurus.

Gobi, MONGOLIË.

Een velociraptor had net een protoceratops te pakken toen ze beide werden bedolven onder een instortende zandberg. In deze positie werden de skeletten in 1971 opgegraven. Dat twee dieren op een zo dramatisch moment zijn 'bevroren' in de tijd, maakt de vondst uniek.

LIAONING, CHINA.

Noordoost-China staat bekend om de vondsten van 'gevederde' dinosaurusskeletten, zoals de grootste gevederde dinosaurus ooit, die onlangs het nieuws haalde. Hoewel, 'gevederd'? Echte veren hebben deze 'gevederde dino's' niet, al doen de bij de gevonden fossielen gemaakte *artist impressions* meestal anders vermoeden.

Volgens de evolutietheorie zijn vogels uit dino's zijn ontstaan: worden er daarom nogal vrije interpretaties van de dieren verspreid?, vragen creationisten zich dan af. De vele ontbrekende schakels tussen vogels en dino's suggereren volgens hen helemaal geen relatie tussen de twee. De term 'gevederde dinosaurus' is volgens hen een voorbeeld van hoe wetenschap wordt gestuurd, in dit geval door de evolutietheorie.

LARK QUARRY EN DINOSAUR COVE, AUSTRALIË.

In de Lark Quarry zijn duizenden pootafdrukken van dinosaurussen gevonden en in het uiterste zuiden, in Dinosaur Cove, stuitten onderzoekers op zogenaamde Antarctische dinosaurussen die, in tegenstelling tot alle andere dino's, warmbloedig zouden zijn geweest.

MADAGASCAR.

De volgens de reguliere wetenschap oudste dinosaurus-fossielen zijn hier gevonden, waaronder de majungatholus en de rapetosaurus.

TENDAGURU, TANZANIA.

Naast de Karoo Basin in Zuid-Afrika en de Sahara in Niger, de rijkste vindplaats op het Afrikaanse continent. Van welke dino is hier eigenlijk geen fossiel gevonden? De brachiosaurus, kentrosaurus, ceratosaurus en barosaurus zijn er maar een paar van.

ISLE OF WIGHT, ENGELAND.

Het eilandje voor de kust van Zuid-Engeland is een van de beste dinosaurusvindplaatsen van Europa. Resten van meer dan twintig soorten werden tot nu toe uit de grond gehaald. Eén daarvan, de baryonyx bleek nog visschubben in z'n maag te hebben. Aan de overkant van de Noordzee, in het Belgische Bernissart, zijn vele iguanodonts gevonden – waaronder de grootste ooit –, en in het Duitse Beieren klinkt de naam Solnhofen magisch in paleontologische oren (paleontologie is tak van de wetenschap die zich bezighoudt met de bestudering van fossielen van dieren en planten). De bekendste vondsten rond deze plaats bestaan uit het fossiel van een vogelveer, de archaopteryx (oerveer) en een skelet dat dezelfde naam kreeg en meteen nadat hij rond 1875 was opgegraven als bewijs diende voor de overgang van dinosaurus naar vogel. Vogelexpert en creationist Alan Feduccia van de Universiteit van Noord-Carolina zegt op creation.com: 'Paleontologen hebben geprobeerd de archaopteryx in een gevederde dinosaurus te veranderen. Maar dat is het gewoon niet. Het is geen overgangsvorm, maar een vogel. En er is geen 'paleo-gebabbel' dat daar ook maar iets aan verandert.'

